

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Інститут математики, економіки і
механіки _____

Кафедра загальної психології і психології розвитку особистості

Д и п л о м н а р о б о т а

бакалавра

(освітньо - кваліфікаційний рівень)

на тему: **«ВПЛИВ ЖИТТЄВИХ СЦЕНАРІЇВ НА СПРЯМОВАНІСТЬ
ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ»**

**«THE INFLUENCE OF LIFE SCENARIO ON THE PERSONAL ORIENTATION OF
ADOLESCENCE»**

Виконала: студентка 4 курсу денної форми навчання
напряму підготовки **6. 030102-** «Психологія»

Сімовоник Альони Ігорівни

Керівник: кандидат психологічних наук, доцент кафедри
загальної психології і психології розвитку особистості,
Каменська Наталія Леонідівна _____

Рецензент: кандидат психологічних наук, доцент кафедри
диференціальної і спеціальної психології Кононенко О.І.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ _____ від _____ р.

Завідувач кафедри
_____ Кіреєва З.О.

Захищено на засіданні ДЕК №
протокол № _____ від _____ р.
Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою

ECTS, бали)

Голова ДЕК

_____ Родіна Н.В.

Одеса – 2017

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ ЖИТТЄВИХ СЦЕНАРІЇВ НА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	7
1.1. Вплив традиційних історій, а саме казок, на формування життєвого сценарію особистості.....	7
1.2. Взаємозв'язок між життєвим сценарієм та спрямованістю особистості у юнацькому віці.....	14
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЖИТТЄВИХ СЦЕНАРІЇВ НА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ	25
2.1. Обґрунтування обраних методик та опис процедури дослідження.....	25
2.2. Дослідження індивідуально-типологічних особливостей респондентів юнацького віку за допомогою методики «Тигр», автори Лібін В. В., Лібін А. В., Лібіна Е. В.....	31
2.3. Дослідження мотиваційної сфери особистості за допомогою методики ТЮФ.....	39
2.4. Дослідження особливостей життєвого сценарію особистості за допомогою «Анкети визначення життєвих сценаріїв».....	43
2.5. Якісний аналіз впливу життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку.....	50
Висновки до другого розділу.....	57
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлена тим, що особистість, як відкрита динамічна система, здатна до розвитку і саморозвитку, має соціальні витоки свого походження. Людина з моменту свого народження потрапляє в простір загальнолюдської культури, який наповнений системами безлічі смислів і значень, що втілюються в культурних артефактах і трансльованих безпосередньо через найближче оточення. Оптимальним способом передачі життєво важливою для існування людини інформації багато в чому є готові оповідання - перекази, міфи і казки, які можуть стимулювати особистісну уяву і допомагають в усвідомленні власних уявлень і дій. Ці розповіді відносяться до традиційних історій і є універсальним інструментом взаємодії, виховання розуміння хорошого і поганого, формування певних патернів поведінки. Часто саме вони впливають на становлення життєвого сценарію особистості.

Все починається з дитинства. Дитина здатна переносити на себе образ головних героїв. Дана рольова взаємодія стає для неї нормою життя. Дитина може спробувати себе в будь-якій ролі, і ті ролі, які вона грає найбільш достовірно і які отримують позитивне підкріплення з боку референтних для неї осіб, «врастають» в її особистість і стають основою життєвого сценарію в якості СКД (системи конденсованого досвіду). Але яким би не був життєвий сценарій, слід пам'ятати, що людина сама повинна робити той чи інший вибір, ставити перед собою цілі і визначати засоби, за допомогою яких буде досягати цієї мети.

До проблеми життєвого сценарію особистості зверталось багато вітчизняних (К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Л. Анциферова, О.Асмолов, Г. Балл, Л. Бурлачук, Ф. Василюк, Л. Виготський, Є. Головаха, І.Кон, О. Кронік, Д. Леонтєв, Н. Логінова, Б. Ломов, С. Максименко, В.Моляко, В. Панок, М. Рибніков, С. Рубінштейн, Л. Сохань, В. Татенко, Т.Титаренко, Ю. Швалб) та зарубіжних вчених (А. Адлер, Е. Берн,

К.Стейнер, Й. Стюарт, В. Джойнс, С. Вуллемс, Б. Хеллінгер, Дж. Кемпбелл, Ш. Бюлер, Е. Еріксон, Л. Зонді, К. Левін, А. Маслоу, Г. Олпорт, К. Роджерс, Х. Томе, В. Франкл, З. Фройд, Е. Фромм, Т. Харріс, К. Штайнер, К.-Г. Юнг, Б. Гросс).

Найбільш детальне вивчення обумовленості життєвого шляху особистості під дією дитячих несвідомих рішень, які призводять до оформлення життєвого сценарію, було здійснено в межах теорії транзакційного аналізу (Е. Берн) та сучасними представниками цього напрямку (Х. Вікофф, М. Гродер, Б. Гулдінг, М. Гулдінг, С. Карпман, Т.Кейлер, Ч. Тойч, Т. Харріс, К. Штайнер). Серед вітчизняних науковців значний внесок у дослідження життєвого сценарію зробили: П. Горностай, В. Гусаковський, Т. Титаренко, Г. Хомич, Ю. Ільїна, Т. Костіна та ін.

Особливо актуальним є питання впливу життєвого сценарію на спрямованість особистості юнацького віку. Під спрямованістю ми розуміємо сукупність стійких мотивів, які орієнтують діяльність особистості, є відносно незалежними від наявних ситуацій і дають уявлення про світогляд людини. Взагалі спрямованість визначає життєву позицію людини, складає найважливішу сторону особистості, визначає її соціальну і моральну цінність. Вона є стрижневою психологічною особливістю, оскільки структурує всі інші властивості і прояви, детермінує їх зміст, систему відносин людини зі світом. Спрямованість характеризує не діяльність, не одиничні акти поведінки, а суб'єкта з боку його різноманітних прагнень.

Особливої значущості набуває питання впливу життєвого сценарію на спрямованість особистості у юнацькому віці. Саме в цьому віці відбувається розвиток мотиваційної сфери особистості, пов'язаний з особистісним та професійним самовизначенням, відмежуванням від батьківської сім'ї, пошуком партнера, побудовою життєвих цінностей, підвищенням рівня самоусвідомлення та рефлексії.

Отже, саме дослідженню питань впливу життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку присвячена наша робота.

Мета нашого дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні впливу життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **задачі**:

1. На основі аналізу першоджерел визначити основні види життєвих сценаріїв особистості та роль казок у їх формуванні.
2. Проаналізувати особливості спрямованості особистості та її роль у життєдіяльності особистості юнацького віку.
3. Визначити вплив життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку.

Об'єкт дослідження – мотиваційна сфера особистості.

Предмет дослідження - вплив життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку.

Методи дослідження. З метою вирішення поставлених дослідницьких задач в роботі використані: метод теоретичного аналізу та узагальнення наукових першоджерел за досліджуваною проблематикою, що дозволяє зіставити різні точки зору і уточнити основні види життєвих сценаріїв особистості та роль казок у їх формуванні, а також визначити особливості спрямованості особистості у юнацькому віці; емпіричні методи (метод наукового спостереження, психолого-діагностичного обстеження, констатувальний експеримент; метод математичної обробки даних (критерій Манна – Уїтні).

Для рішення поставлених завдань був обраний комплекс діагностуючих **методик**, адекватних меті, об'єкту та предмету дослідження:

1. Методика ТИГР (психографічний тест: конструктивний малюнок людини з геометричних форм), автор Лібін В. В., Лібін А. В., Лібіна Е. В.
2. Методика ТЮФ (тест гумористичних фраз), Шмелев А. Г., Бабина А. С.

3. Власний опитувальник життєвих сценаріїв: «Анкета визначення життєвих сценаріїв».

Емпірична база дослідження. Дослідження проводилося на базі ОНУ імені І.І. Мечникова, ОТХУ (Одеського театрального-художнього училища), громадської організації Impact HUB Odessa. Загальний обсяг вибірки 72 респондента обох статей. Середній вік 20,6 років.

Структура дослідження: Робота викладена на 64 сторінках, має два розділи з підрозділами, висновки, додаток, вміщає 6 таблиць, 5 рисунків, список літератури складається з 51 джерела.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного нами дослідження впливу життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку можна зробити наступні висновки щодо вирішення його основних задач.

Так, аналіз психологічної літератури з проблеми життєвого сценарію особистості та його впливу на формування її спрямованості говорить про те, що сценарій - це постійно розгортаємий життєвий план, який формується ще в ранньому дитинстві, в основному під впливом батьків і набуває загальні риси вже до чотирьох років, а пізніше лише доповнюється певними деталями, які сприяють більш реалістичному образу майбутньої людини. Він може бути зміненим через усвідомлення окремих його частин і формування нових більш дієвих способів взаємодії з людьми.

Сценарій є вкрай індивідуальним, багато в чому залежить від зовнішніх факторів і, власне, волі дитини. Він може умовно позначатися, як «переможний», «не переможний» або «переможений», в залежності від свого змісту і можливості досягти заявленої мети.

Юнацький вік є сензитивним для оптимізації процесу усвідомлення життєвого сценарію, пошуку та здобуття юнаками можливостей щодо його змін, побудови особистісної автономії, усвідомлення юнаком того, що він може зробити незалежний вибір, який не буде підпорядкований сценарним рішенням, прийнятим у дитинстві.

Необхідним для розуміння специфіки усвідомлення життєвого сценарію особистості юнацького віку, є знання про її життєві цілі, спрямування, переконання, ставлення, переживання, що вона презентує.

Проведене емпіричне дослідження життєвого сценарію та спрямованості особистості у юнацькому віці дозволяє зробити висновки щодо властивих саме цьому віку поглядів на реальність, взаємини між батьками, власну роль у соціальному середовищі, свою індивідуальність.

Були виявлені основні сфери життя особистості юнацького віку, які є найбільш важливими в її життєвій системі.

Визначення впливу життєвих сценаріїв на спрямованість особистості юнацького віку свідчить про закладені ще з дитинства через традиційні історії, а саме казки, основні напрями розвитку людини, що сприяють формуванню у неї певної спрямованості, яка обумовлює її подальшу діяльність.

Таким чином, усі завдання дослідження було вирішено, а мета його – досягнена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова-Славская К. А. Активность и жизненная позиция личности. М., 1988. - 341 с.
2. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни / Абульханова-Славская К.А. – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
3. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Ананьев Б.Г. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.
4. Асмолов А. Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека / А. Г. Асмолов. — М. : Смысл, 2007. — 528 с.
5. Асмолов А.Г. Психология личности: культурно-историческое понимание развития человека / А.Г. Асмолов. – М.: Смысл, 2007. – 528 с.
6. Ахмеров Р. А. Жизненные программы личности // Наука и практика. Диалоги нового века: материалы международной научно-практической конференции. Ч. 1. — Набережные Челны: Изд-во Камского гос. политех. института, 2003. — С. 3-4.
7. Балин В.Д. Теория и методология психологического исследования. Учебное пособие / Балин В.Д. – Ленинград, 1989. – 59 с.
8. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы: [пер. с англ.] / Берн Э. - Екатеринбург: Литур, 2001. - 576 с.
9. Берн Э. Трансакционный анализ в психотерапии / пер. с англ. А. Грузберга. — М.: Эксмо, 2009. – 224 с.
10. Божович Л.И. Проблемы становления личности : Избр. психол. тр. / Акад. пед. и соц. наук. Моск. психол.-соц. ин-т; [Под ред. Д.И. Фельдштейна] – М.; Воронеж: Ин-т практ. психологии, 1995. – 349 с.
11. Брагіна Н., Литвинчук О. Вивчаємо життєвий стиль особистості [Текст] / Н. Брагіна, О. Литвинчук // Директор школи, ліцею, гімназії : Науково-практичний журнал для керівників закладів освіти: Фахове видання

з педагогічних та психологічних наук затверджено ВАК України з 2001р. - 2005. - N1. - С. 62-66.

12. Брагіна Н.В. Вплив сім'ї на формування життєвого шляху особистості / Н.В. Брагіна // Наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. академіка С.Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип.26, в 4-х томах, том 1. – С. 149-154.

13. Венгер А.Л. Психологическое консультирование и диагностика / А.Л. Венгер. – М.: «Генезис», 2001. – 154 с.

14. Горноста́й П. П. Из дебрей жизненного сценария, или Трансактная психодрама / П.П. Горноста́й // Психодрама и современная психотерапия. - 2005. - № 2-3. - С. 94-98.

15. Гуцол С. Ю. Механизмы функционирования мифологической информации в культуре / С. Ю. Гуцол // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. Педагогіка. - 2010. - № 3. - С. 110-120.

16. Данильченко Т.В. Сприймання батьків в юнацькому віці / Т.В. Данильченко // Актуальні проблеми психології. Том 1: Соціальна психологія. Організаційна психологія. Економічна психологія: Зб. наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С. Д., Карамушки Л. М. – К.: Міленіум, 2006. – Част. 17. – С.104 -108.

17. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология : Учебник для вузов. 2-е изд. / В.Н. Дружинин. – СПб.: Питер, 2008. – 320 с.

18. Жебелева П. В. Аналіз сучасних психологічних підходів до розуміння феномену "нарратив"/ П. В. Жебелева // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Психологічні науки. - 2014. - Вип. 121. - С. 132-136.

19. Жебелева П. В. Життєвий сценарій особистості: сутність та основні психологічні підходи/ П. В. Жебелева // Вісник післядипломної освіти. - 2013. - Вип. 9(2). - С. 126-134.

20. Жебелева П. В. Казкотерапія як засіб психологічної допомоги особистості/ П. В. Жебелева // Вісник післядипломної освіти. - 2012. - Вип. 7. - С. 284-291.

21. Життєві кризи особистості: наук.-метод. посіб.: у 2 ч. / ред. рада: В. М. Доній (голова), Г. М. Несен (заст. голови), Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков (керівники авторського колективу) та ін. — К. : ІЗМН, 1998. — Ч. 1: Психологія життєвих криз особистості.

22. Іванцев Л.І. Життєвий шлях як простір самоздійснення особистості / Л.І. Іванцев // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С. Д. – Т. 7. – вип. 7. – К.: „Логос”, 2006. – С.127-132

23. Ільїна Ю.М. Методика дослідження життєвого сценарію «Успіх»/Ю.М. Ільїна// збірник «Актуальні проблеми психології» Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України. - т. 3. – К., 2010. – с. 33 – 48.

24. Карпинский К.В. Психология жизненного пути личности: Учеб. пособие / К.В.Карпинский. – Гродно: ГрГУ, 2002. – 167 с.

25. Католик Г. Казка як трансцендентна цінність (психологічний аналіз сучасної казки) / Г. Католик // Література, діти, час. – Тернопіль, 2011 – С.42 –45.

26. Кон И.С. Психология ранней юности / Кон И.С. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.

27. Костіна Т. О. Вивчення формування життєвого сценарію у психології розвитку / Т. О. Костіна // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. Педагогіка. - 2010. - № 2. - С. 101-105.

28. Кэмпбелл Дж. Герой с тысячью лицами: Миф. Архетип. Бессознательное / ред. И. Старых; пер. с англ. К. Семёнов. — СПб.: София, 1997.

29. Либин А. В., Либина А. В., Либин В. В. Психографический тест: конструктивный рисунок человека из геометрических форм. М., 2008. – 368 с.
30. Макеєва Л., Ліхачова О. Життєвий шлях особистості / Макеєва Л., Ліхачова О. // Психолог. - 2004. - №18. - С. 2-6.
31. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога / Малкина-Пых И.Г. – М.: Изд-во Эксмо, 2007. – 784 с.
32. Манукян В.Р. Субъективная картина жизненного пути и кризисы взрослого периода: дис. на соискание науч. степени канд. психол. наук: 19.00.13 / Манукян Виктория Робертовна. – СПб., 2003. – 217 с.
33. Маслоу А. Мотивация и личность / Абрахам Г. Маслоу; пер. с англ. Татлыбаевой А.М. – СПб.: Евразия, 2001. – 478 с.
34. Наративні психотехнології : посібник. / Чепелева Н.В., Смульсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол С.Ю.; за заг. ред. Чепелевої Н.В. – К.: Главник, 2007. – 159 с.
35. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных : [Учебное пособие] / Наследов А.Д. – 3-е изд., стер. – СПб.: Речь, 2008. – 392 с.
36. Павленко Е. В. Тест юмористических фраз (методическое руководство по использованию). С.-П., 1994. – 27 с.
37. Підласа І.А. Життєвий шлях особистості в теорії психології / Підласа І.А. // Практична психологія та соціальна робота. - 2001.-№3. - С.13-15.
38. Психологія життєвих криз / Відп. ред. Т.М.Титаренко. – К.: Агрпромвидав України, 1998. - 348 с.
39. Райс Ф., Долджин К. Психология подросткового и юношеского возраста / Филип Райс, Ким Долджин : 12-е издание. – СПб.: Питер, 2012. – 816 с.

40. Ралько І.М. До проблеми становлення особистісної свободи в юнацькому віці / Ралько І.М. // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2007. – Вип.12. – Ч. 1.- С. 232 -242.
41. Сохань Л.В. и др. Жизненный путь личности / Л.В. Сохань. – К.: Наукова думка, 1987. – 279 с.
42. Стюарт Й., Джойнс В. Основи ТА: транзакційний аналіз: [пер. з англ.] / Йен Стюарт, Венн Джойнс. – К.: ФАДА, ЛТД, 2002. – 393 с.
43. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. — К. : Либідь, 2003. — 374 с.
44. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник : [пер.с англ. и нем.] / Франкл В.; [Общ.ред. Л.Я.Гозмана и Д.А.Леонтьева].- М.: Прогресс, 1990.- 388 с.
45. Ханс Дикманн/Из книги Сказание и иносказание: Юнгианский анализ волшебных сказок /Перевод Г.Л. Дроздецкой. - СПб.: Гуманитарное агентство "Академический Проект". - 2000. - С. 87-116.
46. Шаповаленко И. В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология) / И. В. Шаповаленко. — М.: Гардарики, 2005. —349 с.
47. Щербань О. О. Символічна функція художнього образу / О. О. Щербань // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Філософія. Психологія. Педагогіка. - 2010. - № 2. - С. 65-69.
48. Электронный ресурс: Бригитте Гросс. Сказки как указание на жизненный сценарий, идентификации и другие перенятые чувства. – <http://www.transactional-analysis.ru/script/150-script>
49. Электронный ресурс: Стюарт Й. Жизненный сценарий: как мы пишем историю своей жизни / Й. Стюарт, В. Джойнс // Жизненный сценарий: как мы пишем историю своей жизни. – Библиотека Фонда содействия

развитию психической культуры (Киев), перевод В. Данченко, 2000. – <http://psylib.org.ua/books/stewj01/index.htm>.

50. Юнг К.-Г. Структура психики и процесс индивидуации / Юнг К.-Г. – М.: Речь, 1996. – 356 с.

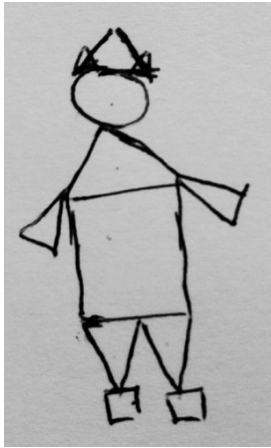
51. Юнг К.-Г. Душа и миф: шесть архетипов / Юнг Карл Гюстав : Пер. с англ. — К.: Порт-Рояль, 1997. — 384 с.

ДОДАТОК А.

Респондент 2. Група студенти-психологи. І.О.19 р.

1. Ведучий підтип - стійке домінуюче стан

I тип (811, 712, 721, 613, 622, 631) - «організатор» («керівник»)

Агостенік (лат. Ago - провідний, sthenos - сила, грец. Dromos - шлях) - «той, хто володіє достатньою силою, щоб вести інших за собою». Легко адаптується в соціальній сфері. Схилена до керівництва і організаторської діяльності. Орієнтовна на авторитети і значущі в суспільстві норми поведінки. Володіє даром хорошого оповідача, який базується на високому рівні мовного розвитку (високий предметний темп за темпераментом). Прагне до домінування над іншими, є виражена потреба в активних діях, розвинена велика психомоторика. Велике значення має не тільки результат, але і сам процес його здійснення. При оцінці як успіхів, так і невдач схильна до перебільшення. Зустрічаючи перешкоди, стає вкрай збудливою. У соціальних відносинах виділяється рішучістю і азартом. У відносинах з іншими схильна займати позицію лідера. У напружених міжособистісних ситуаціях переважає стратегія суперництва. Вимагають визнання, прагне звернути на себе увагу оточуючих. Всіма силами намагається виправдати покладену на неї довіру. Вважає себе відповідальною за багато що і демонструють це перед іншими. Схильна до гіпертрофованої відповідальності, що переходить в демонстративне самобичування або пред'явлення підвищених вимог до оточуючих. Залежна від миттєвого настрою. Імпульсивна в прийнятті рішень.

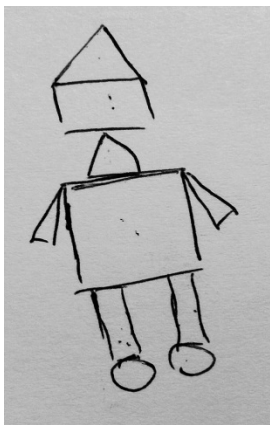
613 - У колективі тримається дещо відособлено, хоча непомітно для себе опиняється втягнутою в безліч різноманітних відносин і справ. У колі добре знайомих і близьких людей тримається більш відкрито. У стресових ситуаціях схильна діяти, піддавшись першому імпульсу. Уникати невдачі для

неї більш характерно, ніж прагнути до успіху. Відчуває невпевненість перед майбутніми подіями.

Шапка трикутної форми є характеристикою загального стану тривожності, викликаній зовнішніми соціальними або психологічними причинами. Людина відчуває себе в дурному становищі. Ситуація невизначеності, конфліктні взаємини, не влаштовують умови, утрудняють обставини і інші життєві труднощі, в яких людина відчуває себе вкрай дискомфортно, графічно відображаються у вигляді загостреною догори трикутної капелюхи. Як правило, шапка такої форми в першому малюнку передає хронічний характер проблем.

2. Актуальний стан, пережите на момент тестування

VI тип (442, 424, 244) - «незалежний» («вільний художник») Ілостенік (лат, *immutus* - вільний, *logos* - відношення) - «володіє силою наполягати на своєму, бути незалежними у відносинах». Характеризується багатого уявою і

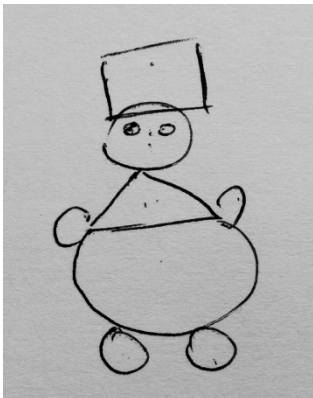
просторовим баченням, залучена в різні види технічної, художньої або інтелектуальної творчості, живе власними нормами. Стійкі до тиску з боку соціального оточення. Емоційна збудливість. Одержимість оригінальними ідеями. Активність і ефективність роботи зростає при збільшенні напруженості, несприятливі обставини мобілізують. Здатна міркувати і діяти незалежно. Уміє відстоювати власну точку зору. Важко примиряється зі своїми помилками. Бурхливо реагує на зауваження оточуючих, сприймає критику «в багнети». Не квапиться проявляти ініціативу при встановленні контактів. Переживання намагається приховувати від оточуючих, виявляючи невластиву жвавість. Прагне до створення довірчих відносин, але дуже обережна у їх встановленні. Старі зв'язки з іншими людьми відрізняються глибиною і тривалістю. При спілкуванні з малознайомими людьми займає позицію розважливого Дорослого, хоча в близьких відносинах воліє грати роль свавільного Дитя.

424 - Продуктивність діяльності зростає в напруженій ситуації. Ретельна в роботі, прагне до вдосконалення процесу. Якщо за щось береться, то доводить це до кінця. Ретельно продумує варіанти свого можливого майбутнього.

У другому малюнку трикутна шапка вказує на ситуативний характер труднощів.

3.Потенціальний підтип (усвідомлюване або неусвідомлюване прагнення до зміни, вказівка напрямку від небажаних станів до бажаних) Стани, які можуть збагатити особистість.

IV тип (181, 271, 172, 361, 262, 163) - «емотивний» («емпатичний») Емфостенік (грец. Emphasis - виразний) - «має силу передавати емоції і переживання різними засобами».

Має підвищене співпереживання по відношенню до інших. Важко переживає драматичні сцени навіть в кінофільмах. Важкі життєві обставини можуть надовго вибити з колії. Співчутлива. Проблеми інших людей викликають у неї участь і співчуття. Схильна витратити на турботу про інших занадто багато сил і енергії, що часто ускладнює реалізацію її власних інтересів і здібностей. Відрізняється підвищеною готовністю до спонтанного вираження емоцій і імпульсивних вчинків. Прагне до освоєння різних видів діяльності. Однак більш продуктивна в разі вибору будь-якої однієї області. Чутлива до найтонших нюансів відносин. Болісно сприймає зміни у взаєминах з іншими. Глибоко переживає сварки. Відрізняється стійкістю переживань. Протягом тривалого часу перебуває під враженням подій, в яких їй довелося брати участь. Схильна до заперечення і придушення труднощів в міжособистісних стосунках. Прагне до дотримання прийнятих в групі норм поведінки. Характеризуються підвищеною сприйнятливостю до оцінки себе та своєї діяльності з боку інших.

181 - Має загостреною чутливістю до зовнішніх подій, внаслідок чого рівень тривожності часто підвищений. М'яка і делікатна в спілкуванні. Сприйнятлива у взаєминах з оточуючими. Наполеглива у виконанні предметної діяльності, але не схильна відшукувати нові способи вирішення проблем.

Зображення квадратної шапки на голові передає стан важкості, «вантаж на голові», який символізує пригніченість несприятливими обставинами життя або ситуації, що не на користь людини ситуацією. Психологічно квадратна шапка свідчить про сильну заклопотаність проблемами і стані пригніченості. Важкі думки не дають людині спокою, стримують його від подальших дій і призводять в сум'яття.

4. Подавлені тенденції і компенсаторна поведінка

У малюнку переважають кола.

Виявлений зв'язок між вибором кіл і соціальним темпом говорить про те, що люди, які віддають перевагу круглій формі, швидко встановлюють відносини з оточуючими, а зв'язок із соціальною пластичністю говорить про їх гнучкості в соціальних відносинах. Однак в предметній сфері у них можуть виникати труднощі. Про це говорить негативний зв'язок між наданням переваги кіл, предметної ергічності і предметної пластичності. Іншими словами, в предметній сфері людей цього типу відрізняє низький рівень активності і гнучкості.

Віддають перевагу округлим формам мають тенденцію до соціальної імпульсивності, прояву загальної екстернальності, а також екстернальності як в області досягнень, так невдач і ділових взаємин. Виявлено негативний зв'язок між наданням переваги круглих форм і стратегією суперництва в конфліктних ситуаціях. У міжособистісної сфері їх характеризує домінуючий тип.

Для людей, що віддають перевагу колу характерна тенденція до звинувачення себе. Відмінною особливістю переваги круглих форм також є зв'язок з лабільним типом акцентуації.

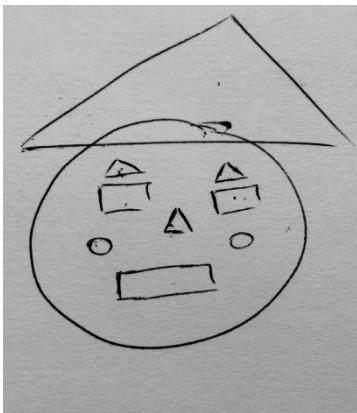
Представники цієї групи досить екставертировані.

Образ «берета» із загостреним кінцем передає стан людини «на взводі».

Психологічне зображення «гудзиків» вміщує в себе значення таких елементів, як «кишеньку» і «елемент в тілі». Однак символічне значення «гудзиків» стосується не стільки невдоволення кимось конкретно, а, скоріше, передає загальне прагнення тестованого захиститися, сховатися від несприятливого оточення, так би мовити, «застібнутися на всі гудзики». Найчастіше на узагальнений характер незадоволеності вказують «гудзики» однакової форми.

5. Особливості самосприйняття і проекція соціального Я.

Тривожність, викликана зовнішніми соціальними або психологічними

причинами. Застигле обличчя з квадратними очима має вигляд своєрідної маски. Вираз «застиглих очей» створює відчуття, що людина дивиться на те, що відбувається незрячим поглядом. Вона настільки емоційно пригнічена і заглибле на у внутрішні переживання, що перестає помічати те, що відбувається навколо.

У тестових методиках, при зіставленні з ТЮФ, випробувана показала низький рівень лідерських здібностей, нижче середнього рівень комунікативних здібностей, низький рівень організаторських здібностей. Також було виявлено оптимальне відношення до світу речей: з одного боку, про них - матеріальні цінності - не забувають, а з іншого - вони не грають гіпертрофовану роль в системі мотивів даної людини.

Життєвий сценарій визначений як Непереможець.

В особистій казці з'являється персонаж Снігової королеви, холодної, фригідної, до всього байдужою жінки.

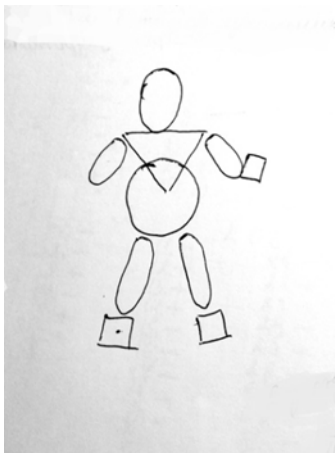
ДОДАТОК Б.

Респондент 3. Група студенти-актери. І.А.17 л.

Інтерпретація ТИГР.

1. Ведущий подтип - устойчивое доминирующее состояние

Конституция: эмфостеник (обладает силой передавать эмоции и переживания различными средствами).

Стиль: детальный.

Характер: эмпатический.

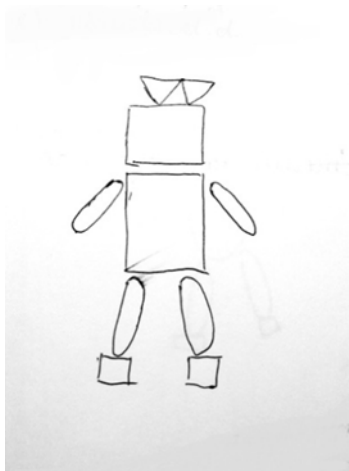
«Тип личности»: эмотивный.

Обладают повышенным сопереживанием по отношению к другим. Тяжело переживают драматические сцены даже в кинофильмах. Трудные жизненные обстоятельства могут надолго выбить из колеи. Сопереживающие. Проблемы других людей вызывают у них участие и сочувствие. Склонны тратить на заботу о других слишком много сил и энергии, что зачастую затрудняет реализацию их собственных интересов и способностей. Отличаются повышенной готовностью к спонтанному выражению эмоций и импульсивным поступкам. Стремятся к освоению различных видов деятельности. Однако более продуктивны в случае выбора какой-либо одной области. Чувствительны к тончайшим нюансам отношений. Болезненно воспринимают изменения во взаимоотношениях с другими. Глубоко переживают размолвки. Отличаются устойчивостью переживаний. Долго находятся под впечатлением событий, в которых им пришлось участвовать. Общительны и непринужденны в контактах с окружающими. Склонны к отрицанию и подавлению затруднений в межличностных отношениях. Стремятся к соблюдению принятых в группе

норм поведения. Характеризуются повышенной восприимчивостью к оценке себя и своей деятельности со стороны других.

2. Актуальное состояние, переживаемое на момент тестирования

Конституция: илостеник (обладает силой быть независимым в отношениях, настаивать на своем).

Стиль: полнезависимый.

Характер: упорный.

«Тип личности»: независимый.

244 — Высокая частота встречаемости среди людей художественного склада и литературной профессии.

Характеризуются богатым воображением и пространственным видением. Вовлечены в различные виды технического, художественного или интеллектуального творчества. Чаще интровертированы. Так же как и интуитивный тип, живут собственными нормами. Устойчивы к давлению со стороны социального окружения. Эмоционально возбудимы. Одержимы оригинальными идеями. Активность и эффективность их работы возрастает при увеличении напряженности. Неблагоприятные обстоятельства их мобилизуют. Способны рассуждать и действовать независимо. Умеют отстаивать собственную точку зрения. Трудно примиряются со своими ошибками. Бурно реагируют на замечания окружающих, воспринимают критику «в штыки». Не торопятся проявлять инициативу при установлении контактов. Переживания стараются скрывать от окружающих, проявляя несвойственную им оживленность. Стремятся к созданию доверительных отношений, но очень осторожны в установлении доверительных отношений. Установившиеся связи с другими людьми отличаются глубиной и продолжительностью. При общении с малознакомыми людьми занимают позицию рассудительного Взрослого, хотя в близких отношениях предпочитают играть роль своевольного Дитя.

3. Потенциальный подтип (осознаваемое или неосознаваемое стремление к изменению, указание направления от нежелательных состояний к желательным) Состояния, которые могут обогатить личность.

подтипа (рис. 1).

Конституция: эмфостеник.

Стиль: детальный.

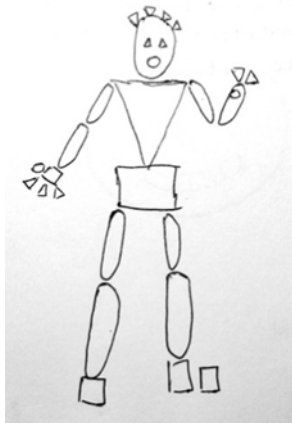
Характер: эмпатический.

«Тип личности»: эмотивный.

Подробно смотреть интерпретацию ведущего

4. Подавленные тенденции и компенсаторное поведение

Преобладание в рисунке треугольников и кругов, что говорит о высокой социальной активности, нейротизме, импульсивности и эмоциональности испытуемой.

Отдающие предпочтение округлым формам имеют тенденцию к социальной импульсивности, проявлению общей экстернальности, а также экстернальности как в области достижений, так неудач и деловых взаимоотношений. Обнаружена негативная связь между предпочтением круглых форм и стратегией соперничества в конфликтных ситуациях. В

межличностной сфере их характеризует доминантный тип.

Для предпочитающих круги характерна тенденция к обвинению себя. Отличительной особенностью предпочтения круглых форм также является связь с лабильным типом акцентуации.

Представители данной группы довольно экставертированы.

В случае преобладания ТРЕУГОЛЬНИКОВ затруднение со стороны торможения при повышенной возбудимости нервной системы проявляется в высоком социальном темпе. Последний дает о себе знать в импульсивных

реакциях по отношению к окружающим, в суетливости поведения, хаотичности мыслей и в высокой скорости речи.

5. Особенности самовосприятия и проекция социального Я.

Голова круглой формы. Это самое распространенное изображение

голова, свидетельствующее о приверженности к социально-приемлемым способам адаптации в социуме и сохранению традиционных установок по отношению к окружающим, а также поддержанию и сохранению устоявшихся форм взаимоотношений и традиционного распределения социальных ролей. Изображение головы круглой формы также говорит о зависимости

самовосприятия от социального статуса данной личности в обществе.

Шапка на голове говорит о давлении неблагоприятных обстоятельств на человека («кирпичики на голове»), а озаглавливающий все это «бумбон» указывает на состояние подавленности, связанное с незрелым отношением к жизни, инфантильным образом мыслей.

В тестовых методиках, при сопоставлении с ТЮФ, испытуемая показала низкий уровень лидерских качеств, низкий уровень коммуникативных склонностей и высокий уровень организаторских способностей. Также выявлены проблемы мотивационной сферы, недостаточно адекватное отношение к себе, своим достоинствам и недостаткам, отсутствие барьеров и условностей в общении, отсутствие интереса к собственному внутреннему миру и к нюансам переживаний других людей.

Жизненный сценарий определен как неудачный. В личной сказке появляется архетип Шута (Безумца). Возможно, существует неопределенность поло-ролевой сферы.